

Jógvan Sundstein, fyrrverandi lögmaður:

Vit eiga ikki at fara uppí ES

– Fer Norra uppí ES, so koma vit at standa betri fyri á fiskivinnu-økinum enn vit gera í dag, sigur hann

Siðan fólkaatkvøðuna um limaskap í EEC í 1972 hava vit átt fimm løgmen. Ein teirra er Jógvan Sundstein, hann sat sum lögmaður frá 1989-91. Hann stíllaði ikki uppáftur til seinasta lögtingsval og nú starvast hann sum grannskoðari á grannskoðaravirkinum Impact.

– Mín meining er púra greið. Føroyar eiga ikki at fara uppí ES. Vit hava ein handilssáttmála við ES. Vit eiga at tryggja okkum, at tey rættindi, vit hava sambært hendan sáttmála, verða hildin. Vit eiga at royna at fáa henda sáttmála betraðan, soleiðis at teir úrdráttir vit kunnu framleiða burtúr triðjalandsvørnum, eisini verða undantikin tolli. Siðan eiga vit ikki at gera meira við ES, annað enn at hava eitt gott samstarv, sigur Jógvan Sundstein.

– Fer Norra uppí ES, so koma vit at standa betri fyri viðvíkjandi fiskivinnuni hjá okkum. Tað er ein sannroynd fyri øll lond sum eru farin uppí ES, at fiskivinnan hjá teimum er minkað í stórum. Tað fer eisini at henda hjá Norra. Fiskivinnan hjá norðmonnum fer at forfalla sum fráløir, og vit, sum konkurentar, koma at standa betri fyri. Tí skulu vit halda okkum utanfyri ES, sigur Jógvan Sundstein.

– Fóru vit uppí ES, so var ein stórur vandi fyri, at vit

Jógvan Sundstein hevur pakkað sekkin sum lögmaður og politikari, men hann hevur framvegis eina meining sum limaskap í ES. Mynd: Kalmar

huvuru heilt millum teir stóru. Vit høvdu tikið lívið at Føroyum sum tjóð. Okkara fiskivinnupolitikur hevði verið soriður sundur. Tað fer at henda hjá

norðmonnum, fara teir uppí, og hetta hendir sjálvt um teir halda seg hava fingið nøkur lyftir, sigur Jógvan Sundstein.

jústinus

Martin Jacobsen, vinnulívsmaður:

Vit eiga at fara uppí ES nú

– Fer Noreg uppí ES, so fer hetta at órógva føroyingar nógv, sigur stjórni á roykivirkinum Far Fish

Tað at ein týðningarmikil kappingarneyti fær fyrminur, sum føroyingar ikki hava, eigur at fáa føroyingar at umhuga sína støðu mótevnis ES. Hetta heldur Martin Jacobsen, ein av okkara virknu vinnulívsmonnum.

– Vit sleppa ikki uttanum, at Noreg er okkara størsti kappingarneyti og fáa teir friar teimar innan ES, so er okkara útlutningur hótur, sigur Martin Jacobsen.

– Vit mugu heldur ikki gloyma, at vit hava eisini havt marknaðir í teimum londum, sum nú fara uppí

ES. Bæði Finland og Svøriki. Hesin marknaðurin er nú farin burtúr okkara triðjalandsfiski. Nú fækkast tey londini, har vit kunnu útlutt triðjalandsfisk til. Tað er bara Sveits eftir í Europa. So er tað Amerika, har hava vit nakað av útlutningi. Men tað er ongin ivi um, at har fáa vit eina harða kapping úr Kanada, sum framleiðir somu vørur sum vit, bara nógv størri rýgu, sigur Martin Jacobsen.

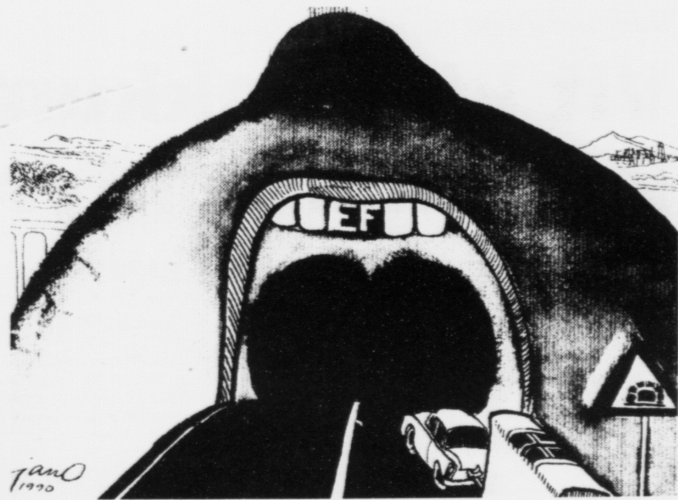
– Er tað meira í dag sum talar fyri at vit skulu fara uppí ES, enn í 1972?

– Frá einum vinnulívs-

sjónarmiði eru tað so nógv lond sum vit kappast við, og lond sum vit høvdu sum marknaðir, ið eru vordin limir í ES. Ein kann siga, hví finna vit so ikki aðrar marknaðir? Men tað hava vit ikki gjørt. Vit hava ikki aðrar marknaðir enn vit høvdu í 1972, sigur hann.

– Persónliga haldi eg at vit skulu fara uppí ES. Eg eri bangin fyri at vit hvørva, halda vit okkum utanfyri samveldið, sigur Martin Jacobsen.

jústinus

Kjartan Hoydal, fiskivinnustjóri:

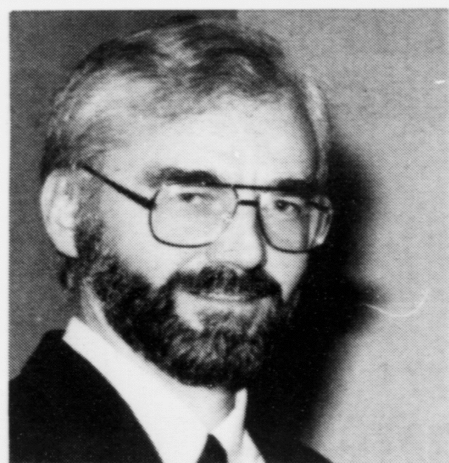
Ongin grund at broyta støðu til ES

– Eg dugi ikki at síggja, at um Noreg fer uppí ES, so fer hetta at broyta fyrirteytirnar hjá føroyingum munandi, sigur hann

Kjartan Hoydal var ein av oddafiskunum í Fólkaflýngini móti EEC, sum vann fólkaatkvøðuna um limaskap í 1972. Hann situr í dag sum fiskivinnustjóri í Tinganesi, og vit hava spurt hann umstøðurnar hjá føroyingum eru broyttar seinastu 22 árin. Aðrenn hann svarar leggur, hann dent á, at hann svarar persónliga og ikki sum umboð fyr sít embætti í Tinganesi.

– Fer Noreg uppí ES, so dugi eg ikki at síggja, at hetta fer at broyta fyrirteytirnar hjá føroyingum munandi. Tað hevur verið hildið, at fór Noreg uppí, so vildi ES havt yvirskot av fiski og fór heldur at útflyta fisk. Men hetta er als ikki veruleiki. Tað er framvegis stórt undirskot av fiski í ES, sjálvt um Noreg fer uppí, sigur Kjartan Hoydal.

– Tað er sera torført siga neyvt hvørja ávirkan norskur limaskapur fær á føroyingar. Men eg eri ikki ósámdur við íslenska uttanríkisráðharranum, Jón Baldvin Hannibalsson. Hann sigur, at norskur limaskapur verður betri fyri okkum sum eru utanfyri. Tildømis, tá vit hava havt handilssamráðingar við ES. Tá hevur trupulleikin verið tann, at tá vit bóðu um okkurt, sum kanska ikki hevði so stóran týðning fyri ES, tí vit eru so smáir, so var svarið altíð, at hetta kundi ES ikki ganga við til. Grundgevingin var at so mátti Noreg eisini fáa somu treytir og norðmenn eru so máttmiklir á fiskivinnu-økinum. Um Noreg kemur uppí ES, so er hesin trupulleikin burtur, tí tá er næstan allur fiskurin komin inni ES, sum teir vóru bangnir fyri fór at kappast við teirra egna. Sjónarmiðið

Kjartan Hoydal, fiskivinnustjóri

hjá Hannibalsson er, at um Noreg fer uppí ES, so fáa lond sum Ísland og Føroyar tað munandi lættari, sigur hann.

– Men ein kann eisini siga tað hinvegin, at tað er lættari um Noreg stendur utanfyri ES. Eg haldi ikki at vit kunnu siga nakað vist um tað aðrenn vit hava kannað málið rættuliga, sigur Kjartan Hoydal.

– Avgerðandi støðan í 1972 fyri ikki at fara uppí ES var, at við limaskapi mistu vit ræði av fiskatilfeinginum. Tað meini eg at Noreg fer at missa við at fara uppí ES. Tann sáttmáli teir hava fingið verjir teir bert nøkur fá ár, sigur Kjartan Hoydal.

– Tað einasta sum veruliga er broytt síðan 1972 er at undirskotið av fiski í ES er bara økt. Tað er nógv størri enn í 1972, sigur Kjartan Hoydal.

– Eg meini persónliga, at

vit hvørva, fara vit uppí ES. Gongdin í heiminum í dag er, at tollmúrar hvørva. Eitt nú seinasta GATT rundan, sum nú endaði við einum felagsskapi ið nevnist WTO, er ein ábending um at londini vilja hava meira av frihandli. Ein skal ikki longur verja seg við tollmúrum. Tað er longu avtalað, at tollurin av fiskavørnum til ES skal skerast niður í eina helvt komandi ár. Aðrir halda at hetta hendir ikki so skjótt, sigur hann

– Hendir hetta, so er ikki tann stóra orsøkin av marknaðarárvum at fara uppí ES. Orðaskiftið í Noreg er broytt frá einum spurningi um marknaðarviðurskiftir til leiklutin hjá Noregi í Europapolitikki, sigur Kjartan Hoydal.

jústinus